

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- 1. Назва навчальної дисципліни** – «Психологія».
- 2. Вид (статус) навчальної дисципліни** – обов'язкова.
- 3. Освітній рівень** – перший (бакалаврський) рівень.
- 4. Галузь знань:** А Середня освіта.
- 5. Спеціальність:** А4 Середня освіта.

Освітня програма: Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література), предметна спеціальність: А 4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література).

6. Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про закономірності та механізми роботи психіки людини; засвоєння знань про особливості психічного розвитку на різних вікових етапах і становлення особистості в умовах навчання та виховання; набуття практичних навичок застосування знань з психології у професійній діяльності; розвиток психологічної компетентності як ключового компонента готовності до педагогічної діяльності.

7. Завдання навчальної дисципліни:

- формуванні у здобувачів освіти системних та ґрунтовних знань з актуальних проблем психології;
- ознайомленні здобувачів із базовими поняттями, принципами, методами та провідними концепціями загальної, вікової та педагогічної психології;
- вивченні особливостей психічного розвитку особистості на різних етапах онтогенезу, аналізі підходів до періодизації розвитку з урахуванням навчально-виховних впливів;
- формуванні психолого-педагогічного мислення як здатності науково інтерпретувати явища психічного розвитку;
- забезпеченні засвоєння знань про закономірності становлення психічних процесів, властивостей і якостей особистості, особливостей провідних видів діяльності на різних вікових етапах;
- розвитку психологічної компетентності, опануванні вміння організовувати психолого-педагогічний супровід освітнього процесу, формуванні навичок науково обґрунтованого пошуку інформації.

8. Зміст навчальної дисципліни:

Семестр 2.

Розділ 1. Загальна психологія та психологія особистості

Тема 1.1. Вступ до психології

Вступ до дисципліни. Основи психології. Сутність психології. Методи психології. Принципи психології. Основні напрями. Етапи розвитку психології. Класичні напрями розвитку психології. Сучасні напрями розвитку психології. Місце психології в системі наук та досвіду. Психіка як ідеальне утворення. Сутність і функції психіки. Фізіологічні основи психіки. Рефлекторна природа психіки. Психіка як цілісна система. Свідомість як складова частина психіки. Несвідоме як складова частина психіки. Взаємозв'язки свідомого і несвідомого.

Тема 1.2. Індивідуально-психологічні властивості та діяльність особистості

Поняття про особистість. Феноменологічні прояви особистості. Загальне та індивідуальне в сутності особистості. Особистісна рефлексія і саморегуляція. Самосвідомість особистості. Я-концепція як характеристика самосвідомості. Структура Я-концепції. Мотиваційна сфера особистості. Психологічна структура особистості. Індивідуально-психологічні властивості особистості. Психологія темпераменту. Психологія характеру. Загальна характеристика характеру. Співвідношення характеру з іншими складниками особистості. Психологія здібностей. Природна основа здібностей. Види здібностей. Творчі здібності. Діяльність особистості. Психологічна структура діяльності. Засвоєння діяльності. Види діяльності. Діяльність як чинник розвитку психіки та особистості.

Тема 1.3. Інтелектуальна сфера особистості

Психологія уваги. Фізіологічні основи уваги. Види уваги. Властивості уваги. Уважність як властивість особистості та показник її психічного і психологічного здоров'я. Психологія відчуттів. Фізіологічні основи відчуттів. Види відчуттів. Властивості відчуттів. Психологія сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Види сприймань. Властивості сприймання. Загальна характеристика сенсорно-перцептивної системи. Психологія пам'яті. Фізіологічні основи пам'яті. Види пам'яті. Механізми пам'яті. Процеси пам'яті. Уявлення пам'яті. Психологія мислення. Фізіологічні основи мислення. Розумові операції. Мислення і розв'язування задач. Інтелектуальна рефлексія. Види мислення. Індивідуальні особливості мислення. Порушення мислення. Психологія уяви. Фізіологічні основи уяви. Способи творення образів уяви. Види уяви. Розвиток уяви. Психологія інтелекту. Фізіологічні основи інтелекту. Складові частини інтелекту. Зв'язок інтелекту з іншими сферами особистості. Спеціальні види інтелекту. Розлади інтелекту.

Тема 1.4. Емоційно-вольова сфера особистості

Психологія емоцій. Загальна характеристика емоційної сфери. Особливості емоційного реагування. Фізіологічні основи емоційних реакцій. Функції емоцій. Основні групи емоцій. Властивості емоцій. Емоційні властивості особистості. Емоційні розлади і шляхи їх подолання. Психологія почуттів. Загальна характеристика почуттів. Види почуттів. Психологія волі. Загальна характеристика волі. Зв'язок волі з іншими сферами особистості. Вольова регуляція як вид довільного керування. Структура вольового вчинку та вольової дії. Вольові процеси і вольові стани. Вольові якості. Інтегральні морально-вольові якості особистості. Сила волі. Виховання та самовиховання волі.

Тема 1.5. Психічні стани

Поняття психічних станів людини, їх класифікація. Поняття адаптації. Рівні адаптації: фізіологічний, психічний, соціальний. Загальне уявлення про функціональний стан організму. Адаптаційний бар'єр. Емоціогенні стани. Поняття стресу та його особливості. Концепції стресу. Класична теорія стресу Г. Сельє. Поняття фізіологічного й психологічного стресу.

Розділ 2. Психологія розвитку

Тема 2.1. Особливості психічного розвитку

Поняття про психічний розвиток людини та його особливості. Умови психічного й особистісного розвитку. Суперечності розвитку. Детермінанти психічного й особистісного розвитку. Закономірності психічного й особистісного розвитку. Показники та порушення психічного розвитку. Проблема вікової періодизації психічного розвитку.

Тема 2.2. Психологія дитинства

Перинатальний розвиток. Початок психічного життя. Особливості розвитку новонародженого. Психічний розвиток немовляти. Особливості психічного й особистісного розвитку в ранньому дитинстві. Психічний та особистісний розвиток дитини в дошкільному віці. Загальна характеристика розвитку молодшого школяра. Психологічні та особистісні новоутворення в молодшому шкільному віці. Розвиток самосвідомості в молодшому шкільному віці. Розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра. Розвиток інтелекту молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери в молодшому шкільному віці.

Тема 2.3. Психологія дорослішання

Загальна характеристика психічного та особистісного розвитку підлітка. Психологічна, соціальна, моральна та духовна ситуація розвитку. Провідна діяльність підлітка. Психологічні та особистісні новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості, мотиваційної сфери й інтелекту. Підлітки, що перебувають у групі ризику. Акцентуації в характері підлітків. Загальні особливості ранньої юності. Розвиток самосвідомості та мотиваційної сфери особистості в ранній юності. Особливості спілкування в ранній юності. Розвиток пізнавальної сфери. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя.

Розділ 3. Психологія освіти

Тема 3.1. Психологія навчання та виховання

Психологія навчальної діяльності: сутність, структура, особливості. Психологічний аналіз типів навчання. Засади розвивального навчання. Взаємозв'язок навчання і розвитку. Моделі виховання. Психологічне обґрунтування виховних впливів. Цінності та ставлення. Взаємозв'язок навчання, виховання та розвитку. Самовиховання як форма самоуправління. Завдання, структура й етапи самовиховання. Самопізнання та розвиток самооцінки. Формування потреби у самовихованні та психологічні передумови здатності до нього. Методи та прийоми самовиховання.

Тема 3.2. Психологія педагогічної діяльності та професійного розвитку вчителя

Поняття про психологію педагогічної діяльності. Структура та функції педагогічної діяльності. Мотивація педагогічної діяльності. Психологічні умови розвитку педагогічних здібностей та їх розвиток у навчально-професійній діяльності. Психологічні аспекти ефективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учасниками освітнього процесу. Вчитель як суб'єкт педагогічної діяльності. Психологія вчителя. Професійна ідентичність вчителя. Професійне (емоційне) вигорання педагога. Роль рефлексії та саморефлексії у професійному розвитку вчителя.

9. Пререквізити: відсутні. Вивчення дисципліни не потребує попереднього опанування інших дисциплін.

10. Очікувані результати навчання:

ПРН 2. Моделювати зміст освіти у галузі іноземної філології відповідно до державних стандартів, інтегруючи сучасні методики та технології навчання для формування ключових компетентностей і ціннісних ставлень здобувачів освіти в умовах невизначеності освітнього процесу, розв'язуючи складні завдання, що виникають у процесі адаптації до змін.

ПРН 4. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво особистісним розвитком здобувачів освіти із урахуванням їх психоемоційного стану.

ПРН 5. Управляти власними емоціями, враховувати стан інших і вибудовувати безпечну, етичну взаємодію в освітньому середовищі.

ПРН 6. Вибудовувати партнерську взаємодію із здобувачами освіти, батьками та командою фахівців для ефективного навчання й підтримки всіх учасників освітнього процесу в умовах невизначеності освітнього процесу.

ПРН 7. Забезпечувати освітнє середовище, враховуючи індивідуальні потреби всіх здобувачів освіти при опануванні іноземною філологією, застосовуючи інноваційні підходи та методи для створення рівних можливостей для кожного учасника освітнього процесу.

ПРН 8. Створювати безпечне освітнє середовище, формувати культуру здорового способу життя та підтримувати власне фізичне й психоемоційне благополуччя.

ПРН 12. Здійснювати постійний професійний розвиток та підтримку колег у розв'язанні професійних завдань в умовах постійних змін.

Навчальна дисципліна забезпечує формування таких **загальних компетентностей**:

ЗК 6. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність вибудовувати і реалізовувати перспективні лінії інтелектуального, культурного, морального і професійного саморозвитку та самовдосконалення, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.

Навчальна дисципліна забезпечує формування таких **фахових компетентностей**:

ФК 4. Психологічна компетентність. Здатність враховувати вікові та індивідуальні особливості здобувачів освіти, їх психоемоційний стан, використовувати стратегії для розвитку позитивної самооцінки та я-ідентичності, формувати мотивацію та організовувати пізнавальну діяльність, а також створювати спільноту, де поважають і враховують права кожного.

ФК 5. Емоційно-етична компетентність. Здатність усвідомлювати свої емоції та потреби, а також емоційний стан інших учасників освітнього процесу, ефективно управляти власними емоціями, взаємодіяти конструктивно й безпечно з учасниками освітнього процесу та розуміти взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

11. Обсяг навчальної дисципліни: 4 кредити ЄКТС (120 годин), з них: 24 год лекцій, 24 год практичних занять, 72 год самостійної роботи.

12. Форма контролю: залік (2-й семестр).

13. Інформація про викладачів: ДАЦЕНКО Тетяна Олександрівна, доцент кафедри інтеграції та трансформації шкільної освіти ННІ «Академія вчительства», кандидат психологічних наук, e-mail: t.datsenko@karazin.ua.